

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inapo-
iază.

Ce-i cu tradarea?

Arad, 30 Octomvrie.

Vineri au avut loc două adunări popo-
rale organizate de partidul nostru națio-
nal-român. Una s'a ținut la Brașov, a doua
la Săini, în comit. Sătmăruului. Amândouă
au decurs în ordine, asemenea tuturor a-
dunărilor populare ținute până acum. Re-
zoluțiile prin cari se protestează împotriva
sistemului de guvernare și prin cari se cere
introducerea votului universal au fost pri-
mite cu unanimitate.

La Brașov nici unul dintre oratori n'a
atins chestia neînțelegerilor noastre in-
terne provocate de patima unor oameni
cari urmăresc interese personale. Rezolu-
ția dela Brașov a și păstrat cadrele rezolu-
țiilor votate în celelalte adunări popo-
rale. Nu tot așa la Săini. Aici „fruntașul”
tânăr, d. Dr. Aurel Nyilvan, a ținut de cu-
vință să aducă în discuție publică — în a-
mintea poporului! — și chestia neînțelege-
rilor noastre, atacând pe cel mai distins
reprezentant al generației tinere, pe de toți
iubitul poet Octavian Goga. La propune-
rea sa adunarea a și votat un adaos în care
se protestează împotriva „cotirei care
părgă solidaritatea noastră națională”.

„Fruntașii” noștri pe semne nu-și dau
seama de marele păcat ce-l săvârșesc când
caută să provoace neînțelegeri și desbinare
și în sânul poporului.

„Tribuna” întotdeauna a ținut seama
de cauza națională și niciodată, cu nici un
rând măcar, n'a adus la cunoștința popo-
rului neînțelegerile cari de mai bine de un

an de zile ne frământă. Dovadă e „Tribuna
Poporului”, organul nostru popular, în
care am făcut întotdeauna cea mai ener-
gică propagandă pentru partidul național
și comitetul său executiv. Dimpotrivă,
„Românul” de sub conducerea dlui Vasile
Goldiș, a umplut coloane întregi de-ale
numărului său popular cu insulte și calom-
nii debitate la adresa ziarului nostru și a
celor cari îl susțin.

La început, la adunările noastre po-
porale, organizate și cu concursul nostru
și al celor cari se identifică cu noi, s'a fă-
cut încercarea de-a aduce în discuție pu-
blică și chestiunea „tradării” noastre. În
curând, însă, s'au putut convinge „frun-
tașii” noștri că pasul lor nesocotit este de-
zaprobat nu numai de aderenții ziarului
nostru, ci chiar și de acei oameni de bun
simț cari mai țin la organul autorizat. Li-
s'a adus chiar la cunoștință că dacă vor
mai încerca să răspândească calomnia
tradării și în sânul poporului — vor întâm-
pina pretutindenea cea mai energică pro-
testare.

Și la adunările populare ce au urmat
adunărilor dela Lugoj n'au mai fost atinse
aceste frământări. — până acum de cu-
rând. La Belint, însă, și la Șeini au răsărit
din nou pornirile nefaste ale unor „frun-
tași” de a lovi în „Tribuna” și susținătorii
ei, încercându-se discreditarea organului
nostru în fața poporului.

În cursul acestui an am dovedit îndea-
juns că „trădătorii” nu trebuie căutați în
tabăra noastră. Am dovedit îndea ajuns că
toate învinuirile ce ni-s'au adus sunt min-
ciuni și calomnii ordinare, născocite de

chiar cei cari sunt vinovați de păcatele ce
ni-s'au atribuit. N'am avea, deci, nici un
motiv să ne temem de aducerea în discuție
și în fața poporului a chestiunii tradării.
Dragostea noastră pentru cauza națională
ne impune, însă, datorită să ne ridicăm
glasul împotriva noilor porniri criminale
și să avertizăm cei câțiva „fruntași” păti-
mași să nu continue pe calea ce-au apucat
din nou. Să lăsăm poporului credința măn-
tuitoare că între cărturarii noștri stăpâ-
nește cea mai desăvârșită bunăînțelegere.

Protestul nostru nu se mărginește,
însă, la atât. „Fruntașii” noștri, nevoiți
să renunțe la discuția publică a frământă-
rilor noastre interne, profită de „ban-
chetele” ce urmează, de obicei, adună-
rilor populare și în „tosturile” ce se ros-
tesc la masa verde, dau curs liber porni-
rilor lor pătimase, atacând ziarul nostru
și reeditând la masa albă vechile minciuni
și calomnii, căutând în același timp să
înăbușe glasurile celor cari cer nu vorbe
umflate, ci argumente și dovezi.

La Săini, spre pildă, însuși președintele
clubului deputaților naționaliști s'a lăsat
răpit de patimă și a declarat „trădător de
neam” pe harnicul preot dela Dorolt, Con-
stantin Lucaciu, pentru că acesta a avut
tăria să afirme că a cetit „cu drag” fru-
moasele articole ale dlui Octavian Goga.
Ce-i drept, d. Dr. Teodor Mihali a fost ne-
voit să revină asupra acestei osândiri ca-
tegorice și să declare că... a interpretat
greșit cuvintele dlui Constantin Lucaciu,
dar rămâne faptul că a încercat — fără
rezultat — terorizarea unui preot român
mândru de convingerile sale.

Insemnările unui visător.

De Corneliu Moldovan.

Nu tuturor li-s dragi priveliștile muntoase,
orizontul strîmt și contururile mărginite. Pri-
virea suferă, căci nu se poate desfăta în larg, și,
isbindu-se de stâncile ascuțite și sterile, se întoarce
bolnavă înapoi, asemeni unei paseri rănite. Gân-
durile nu se pot bucura de avântul spațiilor
luminoase, de nețărmurita libertate a cutezanței
lor. În văile acelea înguste și adânci, cu drumuri
care ocolesc și cu poteci sfioase, vântul trece
egomot și grăbit, ca un fluviu bogat, care și-a
ales prăpastiile drept albie și zidurile munților
drept țărături. Sufletul, în fața uriașelor împie-
triri, se simte mic, umilit, încătușat, străin de
măreția piscurilor înzăpezite, veșnic însetat de
zările odihnitoare ale șesului.

Rare ori câte-o priveliște duioasă, caldă, amin-
titoare de trecut, care se mângăie nesomnul celui
visător, care să desmierde suferința celui ostenit.
Cerule, aproape totdeauna acoperit cu nouri, rare
ori deschide câte-o oază albastră, câte-un luminis
eteric, care să insenineze eugietatea celui poso-
morit. Din când în când — un răsărit de lună, as-
vârlind pete grele de strălucire albă pe spinarea
împădurită a muntelui, — fărâmițând prin jocuri
de umbră prietenoasă și lumina rece, alocle șer-
puitoare din pare, ori enfundând în cascade de
pulbere argintie, vilele pitorești acățate de stân-
cile pleșuve.

Seara pe șosea, când umbra s'a coborât și ac-
tul parfumat de răcoarea fumurie a amurgului,
se pregătește pentru întuneric, pribeagul stăruie în

popas, ca să-și încante ochii de melancolia lumi-
nei care moare. Soarele a esfîntit de mult, — jos
e umbră, o pânză brumărie se distramă în infi-
nite paienjenisuri, iar din înalțuri picură tăcerea,
ca o ploaie liniștită și fină.

E aproape noapte.

Numai pe vârfurile munților, câte-un coperiș
de adăpost ori o colibă de păstor, se bucură încă
de razele amurgului târziu, căci soarele se des-
parte cu tristețe de locurile dragi și nu le poate
părăsi, fără să trimită o privire înapoi.

Tot astfel amintirea. Când s'a potolit în su-
flet, când totul s'a stins în uitare și tăcere, tot
mai rămâne câte-o icoană îndepărtată, câte-un
gând înalt, care se bucură încă de lumina soarelui
pe care nu-l mai vedem.

*

Alături de șosea, par'că ar vrea să se întroacă
la fugă cu linia dreaptă a drumului, riul zbuciu-
mat trece spumos, selbatec, plin de mănăie; se
luptă cu fiecare stâncă ce-i stă în cale, vrea s'o
răstoarne, s'o prăbușească, s'o sfarme. Însă mă-
runtele valuri, limpezi și fragede, nu se pot îm-
potrivi multă vreme stăvilarelor de piatră. Cea-
surile curg repede și riul are încă mult de mers.
Spumegând disprețuitor, mica oștire de valuri se
risipește printre stânci, ropotind războinic, pentru
ca jos în vale, ramurile împrăștiute să se îmbine
din nou și riul să pornească mai departe întregit,
puternic, biruitor.

E singura muzică a muntoasei priveliști, —
singura viață și singura mișcare în noaptea grea
care apasă asupra uriașilor înmărmuriți. E riul —
o lamă argintie, o dungă sclipitoare aburită de

spumă, care se înmlădie cu sunet, se frînge cu
zgomot, șuierătoare și armonioasă, împrumutând
văilor ecouri prelungi și sonore, iar poșterilor sco-
bito în pieptul muntelui, gemete surde, suspine
tulburi, precum ar veni din adâncuri sau din de-
părtare.

Pornose pe țărnișul râului cântător, ca să as-
cult povestea lui plină de vitejie, să mă pătrund
de taina murmurului glumeț, prin care valurile
mărunte își rid cu veselie de giganti împietriți în
nesimțirea veacurilor.

*

Cei refugiați la munte, își petrec nopțile dor-
mind. Se întorc de vreme ca să se încheie în casă,
și după câteva rînduri citite, adorm obosiți. Însăși
tinerii, cari în decursul zilei s'au cățărât pe stânci,
în plimbări periculoase, pentru a atinge culmile,
se întorc repede la căminul pașnic, pentru a visa
aceea ce n'au putut ajunge. Aerul proaspăt și mo-
notonia priveliștilor de noapte, n'are nimic atră-
gător: nici un îndemn la reverie, — nici o che-
mare la dragoste.

Pe minunatele alci, în parcul sclipitor de rouă,
boschetele sunt prea întunecate, umbrele proa-
dese, aerul prea răcoros, parfumurile prea umede.

Nici lumina, nici întunericul nu sunt priete-
noase iubirii. Iubirea e asemenea unei flori plă-
pânde, care se sfiește de văpaia zilei și se încheie
cu spaimă la întuneric, dar care se desvoltă răs-
pânditoare de miresme nescădate, ziua la umbra
răcoroasă, noaptea în semiobscuritatea caldă a pa-
jiștei largi, aurită de lună sau sărutată de focu-
rile micilor diamante care împodobesc diadema
noptii.

Prin „toasturile” aceste se explică și tăcerea organului autorizat la somările cuprinse în articolele noastre „Ce-i cu trădarea”. Neavând ce răspunde în publicitate, continuă să răspundă în taină, la masa albă, dela gură la ureche, cu aluzii misterioase cari umplu auditorul de fiori „Știm noi ce știm, dar lucrurile aceste nu se pot spune în public”.

Domnilor „frunțași”, cari încercați să terorizați opinia publică, nu știți nimic, sau mai bine, știți un singur lucru: Știți că „Tribuna” este un organ românesc intransigent, care a apărut în trecut și va apăra și în viitor interesele partidului național român.

Știți un singur lucru: Știți că „Tribuna” este un organ de control al vieții noastre naționale și întotdeauna dușman celor cari sub masca naționalismului caută numai satisfacerea unor interese personale inavuabile.

Iată dară de ce iarăși și iarăși trebuie să revenim asupra somării cuprinse în titlul acestor rânduri:

Ce-i cu tradarea?

Impăcarea partidelor din România. Ziarului „Deutsches Volksblatt” din Viena i-se comunică din București că, în urma dorinței exprese a regelui Carol de a se face împăcarea între partidul conservator și partidul conservator-democrat de sub conducerea dlui Take Ionescu, această împăcare ar fi acum pe cale de realizare.

La 1 Noemvrie cabinetul conservator va fi remaniat și anume în chipul următor: D. Take Ionescu va accepta portofoliul finanțelor în cabinetul Carp iar d. P. Carp la ministerul de interne în locul dlui Marghiloman care va trece la departamentul externelor.

În același timp însă citim în „Doljul”, organul partidului conservator-democrat:

În ziua de 12 (25) Octombrie c. d. Take Ionescu fiind la Craiova cu ocazia unui proces a făcut următoarea declarațiune — autorizând ca să fie publicată — în privința împăcării conservatorilor:

„Tratativele de împăcare s’au rupt în mod definitiv și pentru totdeauna. În parlament vom a-

Iubirea e un sentiment suav, subtil, ciudat, misterios. Schimbările vremii o tulbură, capriciile firei o mahnesc, se luptă anevoie cu căldurile lunilor de vară și se îngroapă în nesimțitoare somnolență, când gerul și ghița vestesc mânia iernei.

Iubirea visează nopți înstelate, amurguri melancolice, pajiști înflorite de vânturi calde, zări limpezi și ceruri ca lacrima, — iubirea așteaptă primăvara, primăvara eternă, când totul renaște înfloritor și tânăr, — visează veșnica înflorire care nu va da niciodată roade; iubirea se teme de rodnicie, căci rodnicia e sfârșitul primăverii.

Iubirea e învinsă cu ușurință de durerile adânci, de suferințele grele. Fragedă și suavă, nu se poate împotrivi furtunii; parfumurile viselor trandafirilor se scutură repede. Tot astfel bucuriile mari, plăcerile banale ale vieții, mulțumirea și îndestularea o jignesc, amenințând-o cu trîndăvia.

Iubirea se hrănește din negurile trecătoare ale melancoliei, din gânduri triste și visuri nedesluite, din teamă și sficiune, din asfințitul durerilor poetice, din penumbra frământărilor sufletești, — din suspine care așteaptă mângâiere, din lacrimi care se topesc în zîmbete, din zîmbete care vor aprinde în inimi scântea fericirii.

Indrăgostiții își primenesc singuri mahnirile, greșesc par’că cu dinadins pentru a cunoaște farmecul unui cuvânt de iertare, se ceartă de dragul împăcării, plâng pentru dulceața lacrimilor, care vor fi șterse fără întârziere, de sărutarea risipitorului noroc.

taca guvernul în toate chestiunile ce s’au ivit și voi face acțiune comună cu d. Brătianu pentru „Constituantă”, — de altfel pentru a lămurii situația noastră în sensul declarațiunilor ce vă fac voi scrie câteva articole la gazete, zilele acestea”.

Italia și presa Austriacă. Primul-ministru al Italiei, Giolitti, a trimis redacției ziarului „Neue Fr. Presse” o scrisoare prin care sepling contra presei austriace care a luat o atitudine dușmană față de Italia, aducându-i o mulțime de acuzații nedrepte.

Giolitti spune că între guvernele italian și austriac relațiunile sunt tot atât de cordiale ca mai înainte, fiind întărite mai ales prin stima ce Italia o are față de bătrînul suveran al Austro-Ungariei, care are merite așa de mari în menținerea păcii europene.

Primul-ministru italian își încheie scrisoarea spunând că Italia va face tot posibilul ca statul quo să nu fie turburat, căci aceasta este și în interesul Italiei.

Sedința Camerei. Obstrucția tehnică urmează înainte, după ce opoziția a hotărît să nu suspende tactica de până acum.

Sedința următoare ca avea loc Vineri, fiind mâine și poimâine sărbători catolice.

Spre prăpastie.

De Roman Ciorogariu.

De un an de zile se vestește la răpântii: tradare ici, tradare colo, tradare pretutindeni. Iar când bunii Români, speriați de acest buciun al trădătorilor, întreabă, că unde este tradarea? — atunci tainice șoapte spun la ureche: a fost, este, va fi, — noi știm ce știm. Dacă nici aceasta giugulire nu ajunge, atunci urmează ultima rațiune: Goldiș a spus. Goldiș știe.

Da, d. Goldiș știe multe. El este un adânc cunosător al istoriei, cunoaște crimele politice și arta lor. Cunoaște pe criminalii încoronați ai lui Shakespeare, exact precum cunoaște fiziologia criminalilor lui Lombroso. Cunoaște și pe Nordau cu minciunile lui convenționale. Cu un cuvânt, cunoaște toate elementele criminalității. Pe lângă aceasta d. Goldiș mai este un bun cunosător al lui Machiavelli. El știe cum se întrebuintează acele elemente și cum se îmbracă în haina legalității crima politică, prin o oficialitate falsă. El este artist în cunoașterea țesăturilor diplomatice, știe cum se fac trădători chiar din senin. El cu ajutorul acestei științe poate face din cine ce vrea, din apostol trădător și din trădător apostol, după cum cer interesele lui de utilizare. N’are decât să aplice rețetele criminaliștilor politici, rețete uzitate în arta diplomatică.

Și ce este anume crima mea?

Am muncit o viață întreagă pentru întărirea credinței strămoșești, pentru că numai unde este credință religioasă este și statornicie de caracter. Am făcut apostolia culturii prin care se formează conștiința națională și am luat drept deviză consolidarea noastră economică, ca să ne putem ține locul în lupta de existență a popoarelor. Cine a dat unui popor aceste trei condițiuni de viață, i-a dat libertatea, pentru că un popor religios, cult și bogat își știe apara libertatea sa.

Cehilor încă nu le mergea mai bine odinioară până se luptau numai la urma electorală, unde erau bătuți. Și-au premenit însă viața politică cu programul cultural și economic, iar astăzi Boemia are cele mai frumoase instituțiuni culturale și cele mai productive resurse de venit în monarhie: este **Schatzkammerul** (vistiaria) Austriei. Astăzi Cehii au poziție dominantă în parlament, în guvern și la Burg. Fără de poporul ceh nu se mai poate face astăzi nici politică internă nici politică externă în Austria. Războiul și pacea internă și cea externă este în mâna lor. Și la toate acestea au ajuns prin armata spirituală ce și-au angajat-o la lupta politice.

Verböczyanii nu înțeleg acest **milieu** al politicii moderne. După mentalitatea lor politica este chestie de drept și dreptul e cuprins în paragrafi, iar la paragrafi numai avocatul se pricepe. Scriitorul, preotul, dascălul, industriașul, comercian-

tul, plugarul este numai vulgul profan în concepțiunea culturii verböczyane.

Domnul Goldiș este un savant criminalist social. Dânsul cunoaște psihologia mulțimei și știe cum se smulge puterea din mâna ei și să centralizează în dictatura personală. Știe și aceea că o dictatură personală nu este o poziție platonice, ci plină de aur, smirnă și tămâie binemiroitoare. A deschis dar toate ranele trecutului și a deschis gura largă a poftelor lacome de prăzi, cu cari s’au aruncat asupra „Tribunei” cu lozincă: „Tribuna” trebuie să piară. Par’că auzi vuietul invaziunilor barbare: jos ou monumentele.

D. Goldiș, dacă-i era de politică și de bună credință n’avea decât să releveze abaterea „Tribunei” dela program și să o atace pe motive politice. Dar aceasta n’a putut-o face de cătră falanga de scriitori cari s’au grupat să aperse steagul defășurat de d. Goga, de a cărui romanitate nu se poate atinge nimeni.

Să facem dar un trădător din preajma „Tribunei”, cum ar zice d. Caragiale, — prin tangentă.

Alesul acestei manevre am fost eu, pentru că eu stau în cea mai expusă poziție strategică. Sunt directorul unui institut cu înaltă misiune culturală, care stă sub controlul guvernului, — nu mă pot apăra deschis.

În poziția aceasta expusă a trebuit să înfrunt două asalturi pentru tradare; unul pentru tradare de patrie, altul pentru tradare de neam. Ascultați, vă rog, povestea aceasta a crimelor politice, cari deodată mă facură și trădător de patrie și trădător de neam. Un an de zile am stat în bătaia focului, cu răbdare supraomenească, dar când „Românul” zice, că lumea a trecut la ordinea zilei peste chestia tradării ca peste un lueru dovedit, ar fi sinucidere morală să mai tac și să nu uiez de cel mai elementar drept al apărării.

I.

Trădător de patrie.

În anul 1908 se luaseră demersuri din Budapesta pentru detronarea regretatului episcop de pie memorie Nicolau Popea. Inceputul se făcu cu ordinele de destituire a unor asesori dela asistor și profesori dela institutul pedagogic din Caransebeș.

Zguduit în suflet de lovitura ce se pregătise autonomiei noastre bisericești, am sărit într-o părărea ei și a episcopului Nicolae Popea, pentru care eu aveam o adâncă venerațiune și am scris articolul următor, apărut în Nr. 72 din 1908 al „Tribunei”:

Atentatul din Caransebeș.

Ziarele maghiare colportează lucruri scârboase despre stările noastre bisericești din Caransebeș și citim lucru, că cele mai exagerate și scârboase știri apar chiar în ziarele din Arad, cari din cazul pretinselor nerînduiri din Caransebeș fac un fel de pendență la perversitățile cazului Harden-Moltke din Berlin.

N’am reaga la aceste murdării, dar astăzi ne aduc ziarele din România știrea primită dela Agenția Telegrafică Ungară din Budapesta, despre delict de natură a atinge morala, a demoraliza tinerimea și a profana biserica, pe cari le-ar fi constatând o anchetă constituită de ministrul Apponyi, „în urma repetatelor denunțuri”. Va să zică agenția politică s’a îngrijit de compromiterea Caransebeșului înaintea lumii întregi. După aceste desvăliri nu mai putem tăcea.

Fapt e, că din Caransebeș de mult transpiră lucruri anormale. Factorii dela ocărnuirea diecezei n’au reușit a învinge greutățile interne și a purifica gremiul diecezan. Guvernul s’a folosit de această slăbiciune a regimului diecezan pentru a distruge autonomia bisericii ortodoxe, într’un chip cum nu s’a mai pomenit în lumea.

Ce anume s’a întâmplat în Caransebeș?

Denunțanții au făcut insinuări la guvern, că în seminarul ortodox din Caransebeș, profesorii și elevii trăsesă în desfrinare, că nu se țin lecțiunile și mai presus de toate, acest pretins pervers institut e saturat de spirit daco-român, elevii seminariului îmbracă în haine țărănești au făcut pe agenții electorali la ultimele alegeri parlamentare.

Tot în această căldare bagă și pe asesorii consistoriali. Guvernul anchetează și comisarul de anchetă adună toate murdăriile de stradă, birt, gazetărie locală, șoapte și le raportează exmitentului său. Acesta apoi ia dovadă raportul comisariatului și face o mai bună

consistorul, la dispoziții de destituiri, nu numai a profesorilor inculpați ci și a asesor. consistoriali; ref. senatului școlar bunăoară numai de un an este în funcțiune, dar pentru aceea se face răspunzător pentru stăruiele dela institut de pe vremuri mai vechi sub cuvânt, că n'a vizitat și controlat direct institutul, ce nici nu a slujba lui. Așa introduce guvernul un fel de statar în Caransebeș. Aceasta este trista poveste a întâmplării.

În fața acestei situații ținem de a noastră datorie a declara, că noi suntem în prima linie aceia, cari prețindem dela guvernele diecezane puritanism în conducerea așezămintelor culturale bisericesti, noi cari primim la seminarele noastre ca la lumina ochilor, cerem curățenia moravurilor și disciplină în institutele noastre, căci de acolo se duce lumina moralei și culturai întru popor, și cum va lumina sfesnecul pus sub obroc, noi suntem cei dintâi cari cerem, ca institutele noastre să fie astfel conduse, ca ele să poată presta critica și a guvernului și a lumii întregi; dar aceea ce a făcut guvernul nu este inspecțiune ci inquizițiune. Remarcăm în prima linie această procedare ilegală a guvernului.

Recunoaștem mai departe dreptul guvernului de inspecțiune și dreptul de a cere dela autoritatea bisericăască îndreptarea lucrurilor, întru cât ar subversa abuzuri în biserică, în caz de renitență a face despre aceasta raport Coroanei, care a numit pe episcopul, ca președintele corporațiunilor noastre bisericesti, nu-i recunoaștem dreptul de dispozițiune, ce constituie atențarea împotriva autonomiei noastre bisericesti garantată de legea sancționată de M. Sa.

Sunt abuzuri în Caransebeș? Iarba rea din holdă țără, dar nu calce copită de haiduc pe sânul maicei noastre bisericesti. Dreptate și curățenie să se facă în Caransebeș, dacă într'adevăr a existat murdăria ce i-se impută. Octogenarul Prea Sfințit, N. Popea a încredințat administrarea diecezei vicarului său părintelui arhimandrit Musta, bărbat integru, care va face acolo ordine. N'ar fi vrednic de locul cel ocupă de nu și-ar face-o nici aici nici dincolo de mormânt.

Dar nu numai despre această sanare este vorba, ci mai presus de toate, că s'a atentat la autonomia bisericești noastre și aceasta nu mai e exclusiv chestia Caransebeșului ci chestia întregii bisericești ortodoxe și e rîndul mitropolitului Ioan Meșianu de a-și face datoria și apărarea autonomiei bisericești. Părinte Mitropolit iești crucea, noi te urmăim, ori de îți este prea grea, și-o altuia.

Ce vă temeți? „Feciorii politici” se folosesc de slăbiciunile oamenilor din Caransebeș și de omnipotența momentană din Budapesta, ca să-și facă cuib chiar în biserică și pe ruinele ei să aprindă focuri neronice. O speulă politică, atâta e tot. Unde ingerii sunt fricoși, acolo dracii sunt temerari. Ori doar nu mai sunt ingeri păzitori în biserică?

Un corector dela „Tribuna” a furat și a vândut cu 500 cor. manuscrisul acestui articol, iar cum-părătorul l'a trimis dlui ministru Apponyi ca corpus delicti, drept dovadă, că eu agit în „Tribuna” contra guvernului. La această denunțare, guvernul îmi casă salariul de 3000 cor. din ajuto-riul de stat prin ordinul de data 25 August 1908 în care zice: „Din ajutorul de stat numai astfel de scopuri bisericesti pot fi promovate, cari evident acopăr și interesele statului, iar despre numitul director — adică despre mine — am astfel de informații cari mă fac să mă îndoiesc în privința aceasta, în consecință suspend ajutorul de stat pus în prospect pentru director până mă voi convinge despre temeinicia ori netemeinicia informațiilor mele”. Va să zică eu sunt tras în judecată pentru sentimentele mele naționale „cari nu acopăr interesele statului” și caracteristic o că în aceeași vreme — din senin, ne cerut de consistor — guvernul asigănoază suma de 3000 cor. su-primată dela mine, pentru d. Goldiș — „conglă-sinitorul” dlui Apponyi, — care înainte nu avea salar din ajutorul de stat ci din casa consistorială.

Îndată ce am primit acest ordin ministerial am cerut cercetare contra mea să mi-se spună faptele cari nu acopăr interesele statului și m'am dus în persoană la minister să-mi aflu crima. D. secretar de stat Toth János, spunea că nu pentru politică, ci alte iregularități, dar d. ministru a re-

cunoscut că numai politica poate fi aceea pentru ce nu „acopere interesele statului” și văzând în-suși că tot nu poate fi destituit un director semi-narial, pentru că își apără autonomia bisericești sale pe simplul motiv că a scris în „Tribuna”, a sistat procedura și în 29 Octomvrie 1908 îmi pune de nou în curgere salariul — „în mod inter-ritinal până se va convinge deplin despre teme-inicia ori netemeinicia informațiilor sale, când va decide definitiv asupra sortii mele”.

Au urmat apoi în altă ordine de lucruri „do-vezile așteptate de guvern în actul dtt. 29 Octom-vrie 1908.

Iată cum:

Fostul profesor preparandial Ioan Costa, în luna Maiu 1908, începe o nouă campanie contra mea în „Függetlenség” din Arad, sub titluri sen-saționale, ca de pildă: „Din preajma „Tribunei”, „Martiri flămânzi”, „Din bucătăria strigoilor dela „Tribuna”. În acești articoli d. Costa mă acuză, că eu aș fi șterpelit ajutorul bănesc sosit afirma-tiv dela Ligă pentru învățătorul Indreica, pe vre-mea când acela era în temnița din Seghedin, unde ajunsese ca ștromanul lui Costa.

Mai departe că eu aș fi promis pedagogului Vasile Dolga, că îl voi lăsa să facă examen deo-dată de pe cl. III și a IV-a precum și de cua-lificație învățătorescă, în decursul aceluiaș an școlar și până la eventuala intrare în temniță, dacă va primi răspunderea pentru articoli incri-minați ai „Tribunei”.

„Dovezile” aceste cuprinse în articoli de ziare fură trimise la guvern. Guvernul reacearcă pe P. S. Sa episcopul meu Ioan I. Papp în 27 Iulie 1909 să facă cercetare riguroasă în contra mea și să-i înainteze actele de cercetare, iar pe mine să mă îndrume a trage în judecată pe Costa înaintea curții cu jurați din Oradea-mare pentru calomnie și în termen de opt zile să-i raporteze telegrafic despre soarta procesului.

Prea Sfinția Sa era în Reichenhall și nu putu da răspunsul. În nedumerirea sa că va scăpa ter-minul de înapoierare, guvernul, cu două zile înainte solicită de nou telegrafic urzirea procesu-lui chiar din oficiu, dacă eu nu l'aș fi urzit la or-dinul primit de mai înainte. Eu însă urzisem pro-cesul la prima îndrumare, în loc de unul două, și contra redacției, ca să nu-i rămână guvernului nici o rezervă. Redactorul „Függetlenségului” s'a convins despre netemeinicia acuzelor cuprinse în articolul foi și mi-a dat satisfacție în public prin retractarea celor scrise despre mine și și-a cerut scuze în ziarul „Függetlenség”.

A urmat dar cercetarea contra mea și procesul contra lui Costa. La consistor a făcut cercetarea dl Goldiș și am fost achitat, iar la curtea cu ju-rați din Oradea-mare s'a ținut pertractarea în luna Ianuarie 1909, și s'a terminat cu aceea, că dl Ioan Costa văzându-se în fața judecătorilor a făcut declarația că sunt neadevărate cele ce le-a scris despre mine și pentru injuria ce mi-a făcut se roagă de iertare. L'am iertat creștinește.

Și așa scăpă Costa de pedeapsă.

Guvernul a luat spre știre aceasta neașteptată finalizare a procesului meu de tradare de patrie. De salar însă nu vorbește, el a rămas tot inter-i-mal acordat, pe semne, până se vor ivi alte „do-vezi”.

Au urmat și aceste. A trebuit să mai merg odată la curtea cu jurați din Oradea-mare. Dl Co-sta, urzise un proces de calomnie contra „Tri-bunei”, care îi respinsese atacurile debitate în foile ungurești contra mea, anume că eu l'aș fi dat afară din institut pentru sentimentele lui pa-triotice.

Acest proces a trecut prin două retorte, anume odată prin retorta tribunalului din Arad, a cărui sentință a anulat-o tabla rogească pe motiv de competență și a transpus procesul la curtea cu jurați din Oradea-mare, unde era să se dovedească cum persecut eu pe profesorii cari sunt buni pa-trioți și cu manuscrisele furate să se dovedească cum agitez eu în „Tribuna” contra maghiaris-mului.

Aici s'a desbătut procesul în luna Aprilie 1911 și s'a desvălit întreagă istoria furtului manuscri-selor mele „trădătoare de patrie”. A fost o crîn-cenă ciocnire în care au rămas pe teren acuza-torii. Dl Constantin Savu, fostul redactor respon-sabil al „Tribunei” pe vremea atacurilor, a fost achitat și dl Costa condamnat la peste 500 cor. spese de proces. Lumea știe din desbaterile ace-stor procese că cine a stat la spatele lui Costa. Nu mai deschid ranele sociale cari au creat acea epocă de urgie — eu mă apăr numai.

Iată povestea trădării mele de patrie cu toate peripețiile ei, de când am făcut sminteală oame-nilor prin aceea că am îndrăsnit să intru în cinul călugăresc.

Celelalte le-ar ști spune arhiva secției politice din ministerul de culte.

A fost greșită baza de operație, își vor fi zis, cei ce juraseră pe capul meu. Haid ne unim toți lefegii pe altă bază, pe bază națională și sub altă șefie, sub șefia maestrului Vasile Goldiș. Aici noi suntem și acuzatorii și judecătorii. Așa ajunsei eu pe mâna savanților Măglași, cari mă făcură trădător de neam și mă dădură în jude-cata comitetului național, care în acest proces bizar figurează și ca acuzator și ca judecător... și ca executor.

Trădător de patrie ori de neam, indiferent, nu-mai titlu de nimicire să fie, căci despre aceasta este vorba iar nu despre politica neamului româ-nesc.

Congregația de toamnă a Aradului.

Arad, 30 Octomvrie.

Am asistat iarăși la o ședință plină de momente agitate, în palatul comitatului nostru. Raportul anual al vice-comitelui ne-a dat iarăși mohorâta schiță a multi-plelor nevoi de cari suferă viața acestui comitat românesc. Ajunge să amintim numai stările dureroase de pe tărâmul in-structiei populare, ca să ne putem face o idee despre zelul și conștientiozitatea ce-lor puși în fruntea comitatului.

În cercul Hălmagiului, de pildă — ca să ilustrăm numai cu un singur fapt — din 2835 copii de școală nu cercetează școala decât 1022 de inși și nu pentru că populația românească din acest cerc n'ar fi ajuns să înțeleagă rostul învățământu-lui, ci numai și numai în lipsă de școale. Ba, ne vine să credem, că întunerecul anal-fabetismului e tolerat în mod intenționat de către conducătorii acestui comitat, e vorbă doar de lumina ce ar trebui să se reverse asupra păturilor românești și ei nu pot să ajungă în colisie cu lozinca generală a politiceii ungurești. Păcat că membrii români ai congregației n'au stăruit de loc asupra acestui rușinos și fatal neajuns, so-licitând conducerii o intervenție la minis-tru. Din rispa celor aproape două miliarde tescuite din truda poporului, ar putea să cadă fie și numai o fărâma în poala orop-sitei cerșitoare, care este învățământul din acest comitat.

Raportul vice-comitelui, a fost redac-tat și de data asta numai ungurește. Au făcut bine oratorii români că n'au uitat să ceară redactarea lui și în românește, referindu-se la lege și la covârșitoarea

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute
mobila de fabricanți de Marosvásárhely
lipsă la: **Székely și Rétl** mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. — — —
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

majoritate pe care o avem în comitat. Pretenția aceasta a noastră trebuie înțită cu fiecare prilej și cu o stăruință crescândă. Iar dacă congregația a statornicit printr'o hotărâre anterioară uzul de până acum, hotărârea trebuie schimbată și dreptul nostru legal afirmat deplin. E una din datoriile noastre cele mai mari să facem aceasta și sperăm că în viitorul cel mai apropiat vom și face-o.

O împrejurare care izbește pe orice om care simte cu adevărat durerile populației e creșterea neconținută a impozitelor, anunțată și în raportul vice-comitelui. Oratorii români au combătut și în acest punct raportul, arătând că actualul sistem nu poate să ducă decât la ruina deplină a comitatului.

Urmând la desbatere seria lungă de chestiuni afișate la ordinea zilei, oratorii români au cerut, între altele, ca comunele să nu fie silite să contribuiască la fondul de pensii al notarilor comunali. Notarii au o situație morală frumoasă, pe care însă au discreditat-o prin serviciile lor de mameluci și uneltele oarbe ale tuturor guvernelor. Știm că notarii au ajuns o adevărată calamitate pentru popor și e de-adreptul injuriei să ceri poporului un ajutor pentru această tagmă de impilatori urgisiți. Firește, excepțiile sunt disparente și oratorii noștri n'au putut să le considere.

Un izvor de multe neajunsuri pentru comunicația generală e halul drumurilor comitatense. Oratorii români au cerut ca îngrijirea drumurilor să fie încredințată comunelor ca pe vremuri, căci sătenii au tot interesul să le ție în stare bună. Cu sistemul actual drumurile vor ajunge și mai rău, deoarece controlul nu numai că e greu, dar abia se și poate face.

Hotărârea a vre-o 10 până'n 15 comune românești cu privire la închiderea birturilor în serbători a fost vestită congregației în aplauzele de mândrie ale membrilor români. Oratorii noștri au stăruit aici ca factorii administrației să respecte aceste hotărâri, punându-le în riguroasă aplicare.

Chestiunea danieli dela Zarand, făcută în 1858 de familia boierească Gyulai a provocat o deosebit de viie discuție. E vorba de o moșie măricică dăruită de Gyulai-estii comunei Zarand, pe atunci nedespărțită încă în comună urbarială și politică. Dania s'a făcut în scopuri de binefacere obștească. Comuna politică intenționează acum proces pentru moșie, cu gând s'o acapareze în scopul unei grădini de copii (kisedovo), drept pepiniere de maghiarizare în acel neaoș ținut românesc.

Comisia permanentă a propus aprobarea procesului contemplat de comuna politică, intervenind însă în chip energic membrii români, s'a întâmplat minunea ca comisia să-și abandoneze propunerea și să adopte punctul nostru de vedere. Comitele însuși a aderat pentru punctul nostru de vedere. Intre argumentele aduse de oratorii români a fost și mișcarea ostilă

țărănilor zărândani, cari apără chiar cu forța brațelor pământul, ajuns după o stăpânire de 53 ani proprietatea lor. Comuna politică Zarand poate stăruia pentru proces și chiar să obție încuviințarea ministerului, în fața judecătoriei nu poate însă decât să-l peardă.

Discuțiile au fost pornite și susținute până la sfârșitul ședinței și de data asta de membrii români, de d-nii Dr. Cornel Iancu, Dr. Șt. C. Pop, Dr. I. Marșeu și V. Goldiș.

Serbările dela Galați.

La Galați. — Un oaspe scump pentru acest oraș. — Fragmente din articolele politice. — Noi și Eminescu. — Pe terasă.

Galați, 15 Octomvrie.

Din camera mea cu priveliștea atâta de frumoasă înspre port privesc cu nesat în zare. Am uitat oboseala drumului lung și ochii mei nu se mai satură la vederea pitoreștilor tablouri, cari schimbă în fiecare clipă, ca la un cinematograf. Văd catargurile înălțându-se maiestru în liniștea înserării, zecile de bărci, cari aleargă din toate părțile spre țarm. Un vapor ancorează. Se aud lămurit strigătele marinarilor. O clipă ele se înalță puternic, apoi treptat, treptat surd se pierd, se duc par'că undeva purtate de valurile politice ale bătrânului fluviu.

Se aprind luminile, cari încep să tremure îmbrăcând zeci de culori. Și, ca o chemare cerească, din turnul catedralei începe să răsună glasul de clopot. Răsună melodios și cald și dulce ca un cântec de leagăn la capul unui copil obosit. Răsună prelung, chemând la odihnă orașul, care mâine va îmbrăca haina de sărbătoare pentru primirea oaspetelui cu chip de bronz, pentru primirea oaspetelui, care din noaptea sufletului lui a revărsat atâta lumină asupra noastră a tuturor. Orașul prozaic, orașul care cuprinde în mijlocul lui atâtea firi practice, atâți copii de neamuri străine aduși de dorul de câștig din toate colțurile pământului, va îmbrăca haina de sărbătoare și va primi pe luceafărul poeziei noastre, pe cel mai idealist visător, pe cel mai puțin practic între muritori, întru întimpinarea căruia au sosit și vor sosi până mâine dimineața trimișii Românilor din toate țările. Dovadă că tocmai aici, în acest furnicar stăpânit de griji materiale s'au găsit suflete cari să se încălzească mai mult de ceea ce este frumos și nobil.

Orașul adoarme. Adoarme, visând sărbătoarea de mâine, cum visează copilul un dar frumos, pe care ți-l'a cerut și-l'așteaptă, ca pe o comoară scumpă, cu care se va mândri. Cu ce-ar negustori Orevii și Grecii decât cu statuia lui Eminescu?

Mâine vor veni să slăvească amintirea lui. Vor veni buni și răi. Vor veni oameni sinceri și vor fi desigur și de aceia, cari n'au alt scop decât acela de a se lustrui în lumina numelui lui. De aceia, cari habar n'au de gândurile ce au frământat mintea lui, de sentimentele ce s'au sbuciumat în sufletul lui, până a ajunge să exclame: Organele-s sfărimate și maestrul e nebun! Vor veni mulți cu evlavie să se închine, mulți vor veni să arate doar că și ei știu puțin arta și poezia. Căci sunt oamnei și oameni.

Și, în timp ce liniștea se lasă tot mai adâncă peste orașul adormit, răfoiesc volumul de articole politice al poetului. Le-am citit de atâtea ori și, gândindu-mă la cele ce se petrec la noi în Ardeal, de câte ori nu m'am gândit că par'au fost scrise anume pentru noi. Iată de pildă un pasagiu din articolul „Frază și Adevăr”:

„Sărăcia trebuie luată în înțelesul ei adevărat. Sărac e cel ce se simte sărac, cel ce îi trebuie mai mult decât are. Că e așa, avem dovadă o

sumă de cuvinte, care însemnează relele morale prin cuvinte împrumutate sărăciei și boalei. Mișel însemna altă dată sărac. Azi înseamnă lipsit de calitate morale. Odată voievozii români dăruiau prin hrisoave pe mișei în înțelesul lor. Astăzi mișei în înțelesul nostru stăpânesc toată țara dela un capăt la altul”. Să ne gândim la cele petrecute la noi, la batjocura adusă opiniei publice prin debitarea tuturor poveștilor mincinoase și — să tragem concluziunile.

Sau alt pasagiu din Semi-Barbaria: „Pseudo Românul în semi-barbaria lui are defectul acestei stări intelectuale: Nu e în stare a pricepe termenii tehnici cu cari operează și-i întrebuințează pe dos. Semi-barbaria e o boală produsă prin mediu străin, decrepitudinea ce s'ar produce plantând un stejar la loc băltoș și mlăștinos și suprimându-l la regimul salciei comune”.

Din nefericire, ne-a fost dat să vedem, la noi în Ardeal roadele semi-barbariei și ne-am cutremurat de mediul și cultura străină. Le-am văzut și ne-am cutremurat. Nu ne-a speriat gândul că loviturile lor ar putea distruge persoane, ci picioarele pe cari le puneau stejarului culturii naționale, supunându-l la regimul salciei. Ce bine ar fi făcut acci domni dela noi cari venind la inaugurarea statuei lui Eminescu, ar fi citit pe drum, măcar așa spre a le trece de urit, volumul lui de articole politice. Ar fi văzut cum caracterizează Eminescu stări sociale analoge cu cele dela noi, ar fi văzut cum luptă pentru apărarea culturii noastre. Și poate s'ar fi convins că e o neghobie a afirma că scriitorii n'au ce căuta în lupta politică a unui neam.

Pe terasa hotelului întâlnesc un cunoscut din Ardeal. O întâlnire pe cât de neașteptată, pe atâtea de îmbucurătoare. A venit și el, cu alții să asiste la serbare.

— Sunt mulți dela noi? Ar fi bine să fi venit mulți. Vezi tu, în ce-l privește pe Eminescu, la noi s'a găsit unu care să ne facă de ris Ardealul întreg. Noroc că cei dintâi cari l'au înmormântat cu cartea lui de critică cu tot au fost tot ardelenii...

— Au venit. D. Goldiș va vorbi. Ci că e delegatul partidului național.

— Va aduce și aici în discuție chestia tradării, chestie care înlocuiește renta de idei din discursurile rostite la unele adunări? Ar fi nostim.

— Nu știu. În ori ce caz alegerea asta e curioasă. Eu cred că acela care trebuia să vorbească în numele nostru ca neam și ca oameni cu năzuințe culturale era alteineva. L'ai auzit vre-odată vorbind pe d. Andrei Bărseanu?

— Ai uitat se vede că d. Bărseanu, pe lângă cultura ce o reprezintă, mai e și un artist....

Prietenul zîmbește cu un zîmbet obosit. În depărtări răsună strident glasul unei sirene.

Sosirea oaspeților.

Galați, 28 Octomvrie. Astă seară a avut loc ultima consfătuire a comitetului pentru ridicarea monumentului lui Eminescu în locuința dlui Botez. A asistat la această consfătuire și d. Duiliu Zamfirescu, membru al Academiei Române.

În vederea serbărilor de mâine au început să sosească delegații diferitelor societăți de peste munți și ai societăților din țară. Cu trenul de Moldova a sosit delegația studenților din Iași compusă din 12 membri.

A mai sosit delegația studenților bucovineni, profesorul Repta și diaconul Mitropoliei din Cernăuți.

Toți delegații au fost primiți la gară de membrii comitetului de recepție și găzduiți parte la hotel, parte la membrii comitetului.

Cu trenul de 11.35 a sosit și d. ministru Arion.

Din vreme au venit pe peronul gării d. Corneliu Botez, președintele comitetului pentru ridicarea monumentului și membrii acestui comitet, directorii școalelor secundare, P. S. S. Episcopul Dunărei de jos însoțit de arhimandritii de scaun și protoereul județului, dnii prefect de județ și de poliție, dnii ajutor de primar Bădărașu și Missir,

Fiți-cu-atențiune la firmă! **GYULAY KÁROLY**

Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —

TIMIȘOARA, Józsefváros, Hunyady u. 5.

— — (Lângă Casina »Délividéki«.) — —

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noul în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistice executate. Ceice se provoacă la anunțul din »Tribuna« capătă 10% rabat. Fiți cu atențiune la firmă

parte dintre dnii deputați și delegația studenților din Bucovina.

La descinderea din vagon d. ministru care era însoțit de d. Boroianu, arhitectul Tănăsescu, d. Lămoțescu și alte persoane au fost întâmpinați de toți cei de față cu care d. ministru s'a întreținut câteva minute.

Tot cu acel tren a mai sosit d. N. Iorga. Dsa a fost primit de o delegație a Ligei culturale.

Mâine dimineață urmează să sosească și restul delegaților și invitaților din țară și de peste munți.

Coresp.

Decursul serbărilor.

Primim următoarea telegramă: Descrierea monumentului a avut loc în mijlocul unei însuflețiri solenne și în fața unui public numeros.

Din Ungaria au asistat numai puțini. În toate cercurile a făcut impresie reală faptul că Românii în Ungaria n'au fost reprezentați în mod oficial, deși reprezentanților li-s'au făcut toate înlesnirile. Raport amănunțit urmează.

Adunare populară la Șimleu.

Aderenții partidului național român din comitatul Sălăgiului sunt convocați la

adunarea populară,

care se va ține în Șimleu la 8 Noemvrie 1911 st. n. a. m. la orele 12 pe piața lemnelor dinaintea Hotelului „Național” cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Situația politică generală.
2. Sufragiul universal.
3. Proiectele militare.
4. Propuneri, proiect de rezoluție.

Șimleu, la 28 Octomvrie 1911.

Gheorghe Pop de Băsești, Alimpiu Barbuloviciu, George Maior, Andrei Costea, Augustin Vicaș, Emil Vicaș, Emil Osca, Cassiu Deleu, Domițian Cupșa, Aurel Căma, Nicolae Munthiu, Simion Pinte, Aram Dragoș, Alimpiu Coste, Ioan Szabolcs, Traian Truș, Ioan Deleu, Dr. Augustin Pinte, Valer Ancean, Dr. Victor Deleu, Ioan Papiriu Pop, Eugen Boroș, George Păteș, Alesandru Maier, Dr. Valer Vicaș, Cornel Gogan, Niculae Gogan, Teodor Alesuțan, Dr. Alesandru Aciu, Vasiliu Truș, Ioan Lobonț, Aurel Cigărean, Pașcu Șfura, Vasiliu Păteș, Ioan Moiaș, George Farcău, Petru Chiș, George Moșan, Vasiliu Pustai, Ioan Groza, Vasiliu Aluș, Flore Rotar, Pavel Strava, Petre Iancău, Dr. Coriolan Șteer, Ioan Tătar, George Bocoș, Ioan D. Popu, George Fiș, George Crăiuț, Ioan Truș, Iosif Cozmaș, Simion Popp sen., Teodor Bichiș, Vasiliu Hoble, Vasiliu Mureșan, Vasiliu Pop, Victor Mărcuș, Demetriu Coroian, Ioan Filep, Vasiliu Papp, Dr. Mihai Pop, Ioan Coste, Dr. Cornel Centea, Dr. Ioan Ișer, Petru Pop, Ioan Lengyel, Petru Pop, Emil Deac, Mihai Marchiș, Pop Valeriu, Mihai Rob, Mihai Cadar, Vasiliu Sas, Dr. Ladislau Gyurko, Emeric Pop, Vasiliu Ișea, Florian Cocian, Teofil Dragomir, Iancă Caba, Ioan Pop, Teodor Bohățel,

Vasile Mureșan, Samuil Urian, Clemente Pop, Laurențiu Bran, Ioan Andrei Domșa, Alimpiu Coste, Demetriu Mureșan, Ioan Oltean, Ioan Taloș, Corneliu Caba, Dr. George Pop, Dr. Ioan Suciu, Dr. Ioan Gheție, Vasiliu Pop.

Scrisori din Roma.

Răsboiul. — Sfântul scaun și răsboiul. — Indignarea Italienilor: două ziare străine boicotate.

Roma, 28 Octomvrie.

(Dela corespondentul nostru special). Pe coasta Africei, bubuie tunul și mor soldați. Ultimele lupte, au fost un adevărat botez de sânge pentru Italieni, și a trebuit să fie în luptă fibra forte și rezistență a rasei lăine, ea să poată învinge atacul tenace și îndârjit al Turcilor: Derna s'a cucerit cu o luptă crâncenă, o luptă de 12 ore, care s'a sfârșit cu un atac la baionetă.

La Raionet! când se ajunge la acest punct, viețile sunt în pericol; piepturile soldaților se împing deschise înspre vârful ascuțit al fierului ucigător și mor, da, mor mulți când lupta a ajuns la baionetă. Astfel s'a întâmplat la Derna; astfel au murit soldați italieni și soldați turci, în lupta dela Derna.

Ieri, telegraful ne-a adus o altă știre tristă: lângă Tripoli, soldații turci au dat asalt unei aripi de avangardă italiană, și în același timp, Arabii din oaze au atacat această aripă pe la spate. Prinși între două focuri, Italienii au dat un măreț exemplu de bravură și de sânge rece, și după câteva eforturi, au respins amândouă atacurile. Dar trebuie să fi murit mulți, cu toate că telegraful nu înregistrează decât vr'o 15.

Și pe când colo în Africa se sting vieți și se ciopârțese corpuri tiptore, pe când Puterile refuză să intervie în acest război făcut numai pentru o ambiție de mărire de teritoriu, pe când Italia și Turcia își aruncă, una contra celeilalte ostile sale, Sfântul scaun, prin ziarul său „Osservatore Romano”, publică o notă prin care declară că Vaticanul va fi neutru în conflictul italo-ture.

Nota Vaticanului, a dat naștere la ironii și la glume răutăcioase pe socoteala Sfântului Scaun; dar ori cât de deplasată ar fi, această notă nu face decât să probeze încă odată lumii, că Papa nu a renunțat la dreptul său de putere pământească și că între zidurile Vaticanului, politica ce se urmează acum este tot aceea ce se urma acum 50 de ani, înainte de cucerirea Romei: politica de protestare contra usurpării dreptului pământesc, și considerarea ca Putere a Vaticanului.

Așa vrea politica Vaticană; dar în intimitatea sufletului său, cine știe dacă Papa nu este de partea politicii italienești!

Dar glasul Vaticanului nu are nici un ecou, și deci ori ce ar zice, nu poate schimba de fel ceea ce guvernele statelor Europei au hotărât.

Toată opinia publică italiană este favorabilă acestui război.

Ca să vă dau o probă de simpatie de care se bucură în Italia acțiunea războinică în Africa, vă citez cazul ziarului ilustrat „The Graphyc” din Londra, care a publicat un articol contrar Italiei și contrar războiului. Populația cultă a Italiei a protestat în masă contra acestui ziar; scrisori pline de o sinceră indignare s'au publicat contra autorului acestui articol, și cum „The Graphyc” este un ziar ilustrat, de o oarecare valoare și cum aproape toate cluburile și cercurile, precum și cele mai de seamă cafenele erau abonate, în urma aceluia articol, toate cafenelele, cercurile și cluburile au scris direcției renunțând la abonament.

De asemenea, de ieri a început în Roma, și se va urma de sigur în toate orașele Italiei, boicotul cunoscutului ziar umoristic „Simplicissimus”, care a publicat o ilustrație în care este figurat un soldat italian care luptă cu pușca contra nimănu,

deoarece, în Africa — după cu zice „Simplicissimus” — nu a întâlnit nici un ture.

Și are dreptate Italia să se indigneze contra celor ce iau în bătaie de joc faptele sale.

I. T. Alian.

Adunarea dela Săini.

Săini, 27 Octomvrie.

Azi Vineri a avut loc adunarea populară convocată de aderenții partidului național român din comitatul Sătmăr. În telegramă v'am raportat pe scurt despre decurgerea ei. Totul s'a petrecut în desăvârșită ordine cum și era de dorit. Păcat numai că glasul convocătorilor a fost ascultat de un număr atât de mic de alegători români.

Discursurile rostite de reprezentanții partidului au fost ascultate cu atenție și rezoluția primită cu unanimitate. A mai redat conținutul discursurilor imi pare de prisos, fiindcă și la adunările din celelalte centre cam tot aceleași discursuri s'au rostit. N'am putea decât să aprobăm din tot sufletul nostru și această adunare, dacă unii dintre fruntașii noștri nu s'ar fi dedat la atacuri nesăbuite împotriva oamenilor grupați în jurul mult iubitei noastre foi „Tribuna”.

Intre oratorii invitați să vorbească la adunare era și părintele Constantin Lucaciu din Dorolț, fratele dlui Dr. Vasile Lucaciu. Prevenit însă despre atacurile ce aveau să se adreseze celor din jurul „Tribunei”, părintele Constantin Lucaciu a refuzat să și dea concursul la spargerea bunei înțelegeri din sânul poporului.

Oratorii cei dintâi s'au mărginit deci și ei să facă numai aluzii la „Tribuna” și „Tribuniștii” și mai ales la „poetul politician” Octavian Goga. Nu așa, însă tânărul nostru „fruntaș” Dr. Aurel Nyilvan, care a lovit pe față în toți cei ce nu mărturisesc cea mai desăvârșită slugărnicie față de anumii „șefi” și organul autorizat. La propunerea acestui tânăr fruntaș, adunarea a și primit un adaos de rezoluție în care adunarea se declară solidară cu comitetul național și reprobă orice tendință de distrugere a acestei solidarități venită din partea unei „coterii răutăcioase”. Alegătorii adunați cei mai mulți nici nu știau de acest adaos și erau de credința că rezoluția e identică cu rezoluțiile prezintate la alte adunări populare.

La banchet, însă, „fruntașii” noștri au lăsat friu liber patimei lor oarbe, provocând un adevărat scandal. După ce s'au rostit două toasturi, dl Dr. Vasile Lucaciu, secretarul partidului nostru național român, scoate din buzunar un ziar ungurese „Szatmármegyei Közlöny” și adresându-se fratelui său Constantin Lucaciu îl apostrofează că iar i-a ajuns numele în foile ungurești și-l trage la răspundere pentru ce n'a sfîșit crucea din Dorolț cu inscripție ungurească!

Foaia, în care se cuprindea și rezumatul unui articol din „Tribuna”, trece în mâna dlui Dr. Teodor Mihali, care — după ce citește câteva rânduri — se ridică deodată în picioare, turburat la față, agitat, cu priviri amenințătoare.

„Mi-a căzut în mâni — încep dl Dr. Teodor Mihali — foaia aceasta ungurească care la loc de frunte reproduce articolul nefericitului compromițător al sfintei solidarități naționale publicat de „Tribuna”, articol în care sunt atacați vrednicii și de viața jertfelniciei membri ai comitetului național. Cetiți, domnilor și fraților, acest articol, aceste infamii...”

În acest moment, dl Constantin Lucaciu îl întrerupe: „L-am cetit în original și l-am cetit cu dulce!”

Cuvintele aceste izvorite din demnitatea unui bărbat mândru de convingerile sale, l'a scos din sărite pe dl Mihali, care i-a aruncat cuvintele:

„Este grozav! Domnule, te declar după aceste de trădător de neam și fratricid!”

Dl Constantin Lucaciu se ridică să protesteze, dar oamenii „fruntașilor” îl primesc cu strigăte amenințătoare. Românii de bun simț caută să calmeze agitația, vorbesc cu dl Mihali, îl roagă pe

Telefon nr. 467.

KARDOS GYULA =

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Győr: Győr város Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite. —

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpa omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe „landaner” cu preț moderat.

dl Constantin Lucaciu să renunțe, căci „ești preot și vestitorul evangheliei iubirii și a suferinții”.

Linistea se restabilește în cele din urmă și dl Mihali declară că a înțeles rău cuvintele dlui Constantin Lucaciu, retractează ofensa și și cere scuzele.

Dl Constantin Lucaciu, luând și el cuvântul, declară că ia la cunoștință declarația, dar ridică mînușă ce i s'a aruncat cu atîta nesocotință.

Se ridică apoi dl Ion Sărb, vrednicul protopop al Someșului, și în numele Românilor sătmăreni închină pentru dl Dr. Teodor Mihali și Constantin Lucaciu „de toți inbitul și zelosul preot și activ Român”.

Incidentul acesta provocat de un orgoliu nesăbuit a făcut o penibilă impresie asupra celor de față, dintre cari cei mai mulți s'au îndepărtat cu impresia că nu poate să aibă dreptate cel care încearcă să terorizeze.

Și acum drept încheiere, în numele meu și al numeroșilor săi admiratori din părțile aceste îl rog pe dl Octavian Goga, iubitorul nostru îndrumător, să continue pe calea apucată și să lupte înaintea luptei pentru adevăr și lumină.

Impărtășește-ne și de acum înainte de sfaturile tale frumoase izvorite din cea mai curată inimă de Român, și tot mai mulți și tot mai mult drag te vom ceti și te vom urma, căci vrem și noi o solidaritate, dar o solidaritate în muncă națională românească conștientă, și nu o solidaritate în neacțiune.

Cor.

Revoluția în China.

Știrile mai nouă ce sosesc din China anunță că revoluționarii ar fi pierdut o luptă și au fost nevoiți să se retragă. În același timp se anunță însă că guverul a hotărît să intre în tratative cu răsculații și să împlinească cererile lor. Primul pas este reconstruirea cabinetului și înlocuirea miniștrilor nepopulari cu miniștri chinezi.

Telegramele ne raportează următoarele:

Proclamarea republicei.

Agencia Reuter află că Liuan-Heng, șeful rebelilor, a notificat consiliilor din Hanekeu că a fost proclamat președinte al republicei chineze. Miniștrii străini cărora li s'a transmis această comunicare, nu au răspuns nimic. Liuan-Heng a propus să ia asupra sa administrarea birourilor vămilor din Tsangsa și din celelalte porturi ocupate de rebeli; miniștri însă au protestat stăruiind a arăta că vămile sunt deja angajate.

Lupte sângeroase.

Peking. Agenția Reuter află că Împărăteasa mamă a Chinei a dat un milion de talezi pentru campania în contra răsvrătiților revoluționari.

Adunarea națională a recomandat înființarea imediată a unui parlament, reconstruirea cabinetului cu excluderea nobililor și amnestia pentru toate delictele politice.

Londra. Agenția Reuter află din Peking că o depeșă oficială declară că ieri a fost o luptă crîncenă în împrejurimile orașului Han-Keou. Revoluționarii au fost bătuti și trupele imperiale au reluat orașul Han-Keou. Corespondentul lui Reuter adaugă că trupele imperiale au pierdut 40 de morți și 150 de răniți, pe când pierderile revoluționarilor s'ar ridica la 400 de morți. Trupele imperiale au capturat 30 de tunuri.

Peking. (Telegramă oficială). Primul corp de armată sub ordinea ministrului de război Jintchang, a înaintat ieri în contra revoluționarilor care au fost alungați cu pierderi serioase. Trupele guvernamentale au luat o mare cantitate de tunuri și de munițiuni.

După ce au pus mîna pe orașul Sehekan, trupele au înaintat și au mai luat orașul Hankou.

Peking. Agenția Reuter află că ministerul de externe a declarat că serviciul trenurilor între Han-Keou și Peking va fi reluat cu începere de luni.

Două orașe din provincia Setsehouan, care fuseseră ocupate de răsvrătiți, au fost reluate de trupele imperiale.

Sfîntirea „Internatului Meseriașilor și Comercianților Români” din Cernăuți.

În aceste vremuri de prefacere, de erîncenă luptă economică între națiuni, luptă care pretinde o multime de sacrificii, nimic nu e mai greu decât alegerea armei cu care trebuie să lovești în rivalul amenințator să te înădușe, fără milă. Aproape toate clasele sociale le vezi înarmate până în dinți și meren noi cari pe toate terenele, suntem cei mai slabi, simțim săgeata repezită, nici nu știm din care parte. Pătura de jos, clasa țărănească se tînguiește, că cei de sus o asupresc și-i fac nedreptăți. Țăranul înghite și tace deoarece știe că nu are putere. De singura clasă de mijloc până acum 3—4 ani nu se auzia nimic. Și cine nu ne-ar fi cunoscut sigur că ar fi conchis din aceasta tăcere mormîntală o mulțămire; ar fi crezut că din pricina bunei stări a clasei de mijloc, noi nu mai pierdem vremea cu ea. Așa ar fi crezut acela, care nu ne-ar fi cunoscut, dar nu așa noi cari simțim rana în corpul nostru național, noi, cari am observat vitrega noastră evoluțiune, noi cari vedem cum se înalță din ce în ce între pătura de jos și clasa intelectuală un perete de granit: înșinuarea străinilor ca clasă de mijloc în mijlocul nostru.

Și, firește, pentru a nu renunța la existența tuturor claselor sociale, prin urmare la înșasi existența întregului popor românesc din Bucovina, împotriva acestei înșinări a trebuit să se ivească o rezistență, care a devenit cu atît mai puternică, cu cît la puterile rezistente ale factorilor din clasa noastră de mijloc s'au adăugat și puterile intelectuale. Deci mîna în mîna cei doi trei meseriași și comercianți români cu cei șase-șapte intelectuali au început acțiunea nașterii și renașterii clasei de mijloc, al cărei gol trebuia umplut. Colecte, daruri, jertfe peste jertfe, dela banul văduvei și leul meseriașului până la suma mai mare a celui care-și dădea seama de scopul colectei.

Așa s'a întemeiat „Internatul meseriașilor și comercianților români”. Îndepănd cu neadormitul și marele focar de cultură „Societatea pentru literatură și cultura poporului român din Bucovina” care din cît a avut, ca un bun și grijuliu părinte i-a dat zestre, mîdularului ei „Societății meseriașilor români din Cernăuți și suburbii” o bucată de pămînt, unde să-și zidească o casă și să-și crească copii: „Creșteți și Vă înmulțiți” — a zis societatea pentru cultură și literatură, meseriașilor — dar dacă Vă veți înșrăina, averea rămîne a mea. Și „Internatul meseriașilor și comercianților români” s'a sfîntit Duminică în 2 Octomvrie. Cine a fost și a văzut acea impunătoare clădire, împodobită cu steaguri tricolore, cu piatra în care literele gravate arătau numele marimozului și nobilului protector, Excelența Sa I. P. S. Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Vladimir de Repta, a simțit de bună seamă pe obrazul său câteva lacrimi fierbinți, trădînd în extern fericirea sufletească. Odăi încăpătoare, și multe, curate, înzestrate cu apeduct, lumină electrică — în sfîrșit băiatul, viitor meseriaș, unde oare s'ar simți mai bine decît în acele simpatice încăperi. Inșas clădirea, înșus traiul cel va duce, îi va arăta tinărului elev înalta lui chemare, de care singur va simți că trebuie să fie mîndru.

Sfîntirea internatului a fost o adevărată serbare. Luînd cuvîntul de deschidere președintele Societății meseriașilor din Cernăuți, d. Dimitrie Bucevșchi, bineventează oaspetii și trece după aceea la istoricul Internatului, care e merit pentru creșterea de meseriași și comercianți români, pentru întărirea celei mai neglijate stări... Cu acest institut de bine facere „începuul e făcut; cu el se impune la toată suflarea românească sfînta datorie, de a cultiva acest sîmbure din grădina neamului nostru, ca el să devie un arbore puternic nutritor cu fructul și umbritor cu frunzișul său pentru națiunea română”. Mulțumind tuturor celor, cari au pus umărul la ridicarea acestui institut neprețuit, d. Bucevșchi termină cuvîntul său de deschidere arătînd, că în anii jubilar ai Maj. Sale Împăratului toate popoarele s'au întrecut prin creare de institute filantropice, dar accentuiază, că Românii, și ei nu s'au lăsat mai pe jos. „Armonia” a intonat cu însuflețire imnul împărăresc, după care a luat cuvîntul părintele Cărbune, vice-președintele „Înșotirii orășenilor români din Suceava”, care a stăruiat asupra importanței naționale a acestei instituții.

A urmat corul „Armoniei” intonînd „Mulți ani” la adresa M. S. Preagloriosului nostru împărat Francisc Iosif I. Era înălțător să auziți la această serbare. Cînd vorbele unui orator te umpleau de căldură și speranță mare pentru viitorul nostru, cînd „Armonia” te fermeca cu duleile armonii ale cântecelor ce le executa. Și cînd să fi cîntat „Armonia” mai cu însuflețire și mai frumos, dacă nu la un așa prilej atît de rar în viața poporului nostru.

Din partea comitetului țării, ca al treilea, ia cuvîntul d. deputat Țurean.

Din aces prilej comitetul a primit telegrame și felicitări din următoarele părți: dep. d. Dr. Reuț, în numele clubului român din Cămpulung; Înșotirea orășenilor din Suceava; d. Dr. Mibușă, d. deputat și profesor Dr. Eusebie Popovici, Suceava; d. director Veslovșchi, Cămpulung; notarul Dr. Bendeschi, Dorna; I. P. C. Sa păr. arhimandrit Calinescu; veteranul protopresbiter păr. Ierimevici din Berehisești; d. general Stoica din Urziceni ș. a.

Seara s'a aranjat o petrecere, prin care s'a terminat serbarea românească din 22 Oct. — Dumnezeu să ne ajute

I. E. Toroușin.

Războiul italo-turc.

Evenimentele de pe cîmpul de război au avut urmări foarte păgubitoare pentru trupele italiene debarcate deja în provincie. Atacurile trupelor otomane unite au fost în mare parte încoronate de succes și au adevărit întru toate greutatea ce trebuie să întîmpine o oaste dușmană purtînd războiul pe pămînt străin, contra unor oameni cari n'au nici bunuri de împrăștiat și nici strălucite schiptruri de rob.

Telegramele de azi după amiază adăugă știrea că Turcii au recucerit de nou ținuturile pierdute.

Situația italienilor.

Corespondentul din Tripolis al ziarului „Daily Telegraph” desminte știrile exagerate ale ziarelor italiene asupra forțelor turce, cari au atacat pozițiunile italiene în noaptea de Mercuri spre Joi. Corespondentul adaugă că niciodată n'au fost văzuți mai mult ca 500 Turci la un loc. Numărul total al trupelor turce care au luat parte la atac, nu trece de 1500, așa că e imposibil ca ei să fi pierdut 1100 morți.

Atacurile energice ale forțelor turce se atribuie influenței lui Enver bey.

Corespondentul spune că lucrurile au luat o întorsătură defavorabilă pentru Italiani.

Rohurile s'au schimbat deodată, așa că Italianii sunt puși în defensivă.

Toate ziarele italiene constată cu regret că situația în Tripolitania este foarte critică; și că se simte nevoie de a trimite noi trupe. Incurînd se va face schimbare în conducerea războiului, deoarece s'a constatat că s'au comis până acum greșeli enorme în conducere.

Noile lupte la Tripolis.

Agencia Stefani află din Tripolis cu data de 26: Spre zorii zilei pe la orele 5.20 după o noapte de veghere, petrecută în liniște, s'a început a se prevedea un atac din partea Turcilor, sprijiniți de mari contingente de Arabi; era de sigur vorba de o mare mulțime armată. Mai bine de 6 mii erau deja semnalati de aeroplane pe drumul Azizia și întăriți de mari grupuri.

sosite în timpul zilei de ieri. Atacul a fost început de puternice grupe de călăreți arabi și turci, cari apăreau dealungul întregii linii ocupate de noi. Această linie se întinde de jur împrejurul Tripoliei. De îndată ce caii vrăjmași apărură, se deteșeră de cătră posturile mici și de îndată se auzi sgomotul de împușcături pe toată linia, ceea ce a avut de efect de a-i face să se depărteze cu pierderi. Însă vrăjmașii se întoarseră sprijiniți și de numeroase detașamente de infanterie regulată și ne-regulată și atacul se pronunță puternic pe front, apoi spre aripa noastră stângă, pe care au încercat a o întoarce, în vreme ce se menținea numai cu un caracter de manifestațiune pe dreapta noastră.

Lupta deveni crâncenă, mai ales la centru între pozițiunile Henni, micul fort Mersl și Bumeliana, pe cari inamicul le-a atacat cu furie, ajungând chiar pe retransamentele ocupate de bersaglieri și de compania de debarcare. Inimicul înaintă la fața primei linii în formațiune risipită, tărită pe de-a rândul cu trupe proaspete din două mari rezerve. În urmă înaintă în masă și făcu o năvălire, încercând să spargă linia, însă a fost repins pe tot frontul cu pierderi foarte serioase.

De asemenea, pe aripa noastră stângă, lupta fu foarte vie, însă încercarea de a face o întoarcere asupra ei, nu a reușit și inamicul a trebuit să se retragă cu pierderi serioase, urmărit de focul nostru și de focul a patru baterii Krupp așezate pe mormintele Karamanli. Totuși, unele detașamente arabe au izbutit să pătrundă până în spatele frontului nostru până la satul Tillanedjabbey, însă au fost îndată încunjurate și distruse.

Trupele noastre au părăsit liniștea și sângele rece. Unele detașamente de infanterie au lăsat să se apropie Arabii până lângă retransamente fără a trage focuri, în urmă când au fost foarte aproape i-au acoperit cu un foc foarte violent silindu-i să fugă cu pierderi serioase. Atunci soldații noștri eșiră din șanțuri operând un contra atac cu baoneta și urmărindu-o câteva vreme și risipindu-i. Îndată intensitatea atacului pe front a început să se micșoreze. Aripa dreaptă înaintă convergent la contra atacul aripei stângi a vrăjmașului cu un deplin succes sub protecțiunea vaselor noastre.

Artileria turcă a încercat însă nu a reușit să-și reazeze artileria care a fost distrusă. Pierderile inamicului sunt grave și trec de 1000 de morți cu numărul răniților. E cu neputință a se preciza pierderile noastre cari nu sunt serioase. Măsurile de curățire a oazei continuă. Cei aflați cu armele în mâni au fost împușcați. Casele, colibe și satul de beduini dela porțile Tripoliei au fost incendiate. De acum înainte se va putea avea siguranța spatelui pozițiunilor noastre. Orașul este liniștit.

Steamerul Serbia, purtând 600 de Arabi depărtați, a plecat spre insulele Tremiti.

Situațiunea la Homs este acum bună.

Recucerirea Tripolisului.

Constantinopol, 30 Octomvrie. O telegramă din Constantinopol anunță că trupele turcești și arabe unite, după o luptă crâncenă, în care Italienii au pierdut vr'o câteva mii de oameni, au recucerit Tripolisul și Benghazi. O altă telegramă spune, că după această luptă comandantul suprem al armatei turcești a somat pe Italieni să scoată trupele din Tripolis și Benghazi.

Frankfurt, 30 Octomvrie. În localitate s'a lătit vestea că față de știrea oficială primită la Constantinopol se menține numai aevărul că Turcii au recucerit Bumeliana și cu această au căzut în stăpânirea lor toate izvoarele cari alimentează Tripolisul cu apă.

Pe lângă cei o mie morți și răniți, dintre Italieni au căzut captivi cam tot atâția.

INFORMAȚII.

A R A D, 30 Octomvrie n. 1911.

— **Vlaicu a sburat la o mie de metri.** Din București ni-se scrie: Vineri, inginerul nostru Aurel Vlaicu a săvârșit cel mai frumos sbor din câte a făcut până acum. Profitând de vremea frumoasă, și-a scos mașina pe câmpul dela Cotroceni și s'a ridicat în văzduh.

La orele 5 seara, după câteva mici ocoluri, s'a îndreptat înspre București dând mașinei sale o iuțea tot mai mare și ridicându-se în înălțimi tot mai mari.

Ajuns de-asupra grădinei Cismigiuului, atingea înălțimea de 1000 de metri. Sborul lui a durat aproape o oră.

La coborâre i-s-au făcut ovații însuflete.

— **Eminescu citit la castelul Peleş.** Din Sinia ni-se scrie: De câteva zile, d-na și d. A. D. Xenopol se află actualmente la Sinaia. În una din zilele trecute, după masa dela castelul Peleş, distinsa scriitoare Riria, aducând vorba asupra lui Eminescu, a cerut voie M. S. Reginei să-I cetească traducerea regretatului Al. Gr. Suțu, în limba franceză. Frumoasele versuri, puse în adevărata lor lumină prin aleasa cetire, au făcut un efect covârșitor. Ele au fost în special foarte aprețuite de cătră M. S. Regina, o cunoscătoare în materie. Asistența în destul de numeroasă, între care și principesa de Wied, a ramas încântată.

— **Donația unui Grec pentru Români.** Ziarele din Atena ne aduc vestea că în capitala Greciei, a murit Duminecă deputatul Panaghi Harocopos care a trăit mai mult timp în România și din a cărui dona-

țiune de o jumătate milion se datorește construirea bisericii grecești din București.

Prin testamentul său care a fost deschis zilele acestea la trib. din Atena, defunctul lasă printre alte legate o sumă de 100,000 lei, din a cărei venit să se înzestreze în fiecare an zece fete române de țărani de pe moșia ce o ținuse în arendă în România.

Defunctul a mai lăsat alte numeroase legate pentru construirea de școli în Grecia, pentru burse cătră elevii silitori și pentru a se înzestra un număr de fete din satul său natal.

Inmormântarea lui s'a făcut cu mare pompă la Atena, Miercurea trecută.

— **Viriliștii români în comitatul Sălaj pe a. 1912.** Andrei Cosma, director de bancă (Șimlău); George Pop de Băsești, mare proprietar (Băsești); Dr. George Pop, adv. (Zelău); Dr. Alexandru Pop, adv. (Cehul-Silvaniei); Emerice Pop, director de bancă (Jibou); Vasile Mica, proprietar (S. Odorhei); Florian Cocian, adv. (Domnii); Dr. Ladislau Gyurkó, adv. (Jibou); Petre Pop, preot (Babța); Dr. Mihail Pop, adv. (Cehul Silvaniei); Mihai Bohățel, dir. de bancă (Băsești); Mihai Pop, preot (Cucen); Laurențiu Bran, preot (Somesăplac); George Filep, proprietar (Sâncraiu); Constantin Iuga, preot (Țigani); Ioan Cheseli-Dragomir, preot (Năpradea); Patrițiu Lobonț, preot (Silivaș); Demetriu Rugan, proprietar (Cehalul-român); Găvrilă Vaida, preot (Bobota).

— **Gazurile dela Șarmășel în flacări.** O telegramă din Cluj anunță că Sâmbătă noaptea a avut loc la Șarmășel o puternică erupție de gaz. Păzitorul din apropiere, trezindu-se la sgomotul pricinuit de erupție, a aprins lampa. De flacăra ei s'a aprins însă gazurile, cari ard și acum.

Păzitorul și nevasta lui au suferit răni grave. Nevasta lui a murit în urma rănilor.

Autoritățile au cerut numai decât ajutorul miliției pentru localizarea focului. A și sosit la Șarmășel o companie de pionieri din Alba-Iulia, cari au început lucrările de localizare.

— **Serata meseriașilor români din Arad.** Aseară meseriașii români din Arad au ținut a doua serată literară, în sala restaurantului „Milenium”. Un frumos număr de meseriași au luat parte la serbare, dovadă interesul ce-l poartă meseriașii noștri pentru înaintarea și cultivarea lor. Seara aceste promit a deveni adevărate serbări muncitorești, căci se observă o agitație vie în sânul meseriașilor noștri dornici de înaintare și cultivare, dar durere lăsați în voia sortii. Un oraș ca Aradul, unde sunt aproape 15 mii români, să fie întrecut în cele culturale în multe privințe chiar și de satele noastre mai înaintate!

D. Sava D a m i a n salută cu bucurie pe cei prezenți că vede că abea înjghebate aceste serate, un număr atât de frumos de meseriași iau deja parte. Spune că astăzi când neamul românesc sărbătorește pe cel mai mare poet al neamului, pe Eminescu, ridicându-i un monument la Galați se cuvine ca și noi să ne aducem aminte de el, căci el ca nimeni altul a descris suferințele muncitorești în poezia „Împărat și proletar”.

Urmează conferința dlui S. Calu, „Despre rolul femeii în societatea de azi”. Dl Calu arată cum și femeile în timpul de față au început lupta pentru drepturile ce li-se cuvin în societatea de azi. Spune cum femeile pentru traiul zilnic au în-

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaúdvár.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și totfelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

put a se ocupa cu diferite ocupațiuni, înlocuind astfel în parte pe bărbați. Arată cum în Finlanda (Rusia) femeile sunt atât de înaintate în cultură de au câștigat chiar și dreptul de vot, alegând astfel la alegerile trecute mai mulți deputați — femei.

Dl Grebla predă cu mult haz monologul „O pățanie” de Antoniu Pop.

Dl Teodor execută din vioară mai multe compoziții românești.

Dl Lazar predă poezia „Din valurile vremii” de Eminescu.

D. Stren gar, cântă cu vocea-i pleută doina „Pe lângă plopii fără soț” de Eminescu.

D. Calu, declamă poeziile „Pe stradă”, „Ioan Păun” și „Pentru femei”, dovedind a fi un bun declamator.

Aclamat de public d. Vernescu execută cu multă dibăcie la vioară mai multe cântece românești, fiind răsplătit cu furtunoase aplauze.

D. Tăran îndeamnă pe muncitori la unire și bună înțelegere, căci numai strâns uniți vor putea duce lupta cu succes. Indeamnă pentru o și mai mare propagandă, pentru reușita deplină a acestei serate.

Ca ultimul punct ne înveselește și d. Maghiar cu vocea-i plăcută cântând „Noaptea vine, trece”.

Cu aceste s'a sfârșit a doua serată literară, rămânând cei prezenți deplin mulțumiți. Pe serata viitoare d. Vernescu a binevoit a ne promite o conferință științifică. La revedere deci pe ziua de 12 Noembrie.

După cum suntem informați meseriașii noștri se pregătesc pe serbătorile Crăciunului cu o reprezentare teatrală. T.

— **Din suferințele Românilor bucovineni.** Cătim în „Foaia Poporului” din Cernăuți: De un timp se observă un curent ostil la jandarmie față de Români. Toate posturile marcante sunt ocupate cu străini. Ba chiar și ea simpli jandarmi sunt preferiți străinii și Români sunt înlăturați. Așa în anul acesta din 25 aspirați de jandarmie cari frecventează școala, sunt numi 2 Români și restul străini. Ce e mai curios, chiar și jandarmii din Boemia află loc la noi și ai noștri nu. Domnilor deputați spre atenție!

— **Necrolog.** Ni-se serie din Brad: In 8/21 Octomvrie a. e. a încetat din viață o adevărată mamă și un model de soție. A fost mult iubită și cu veci neuitată soție a învățătorului Pavel Lazar din Brad. La locul de odihnă au mutat pe fericita luni la 10/23 Octomvrie a. e., orele 2 p. m. Serviciul l'au oficiat 5 preoți în frunte cu protopres-

biterul tractual. A luat parte toată ineligența din Brad și jur. O deplâng: iubitul ei soț cu cele două fete și ambii părinți. O deplânge întreaga societate românească din Brad și jur.

— **Anecdote despre F. Liszt.** Genialul pianist era un om foarte milos. În special avea milă de copii săraci și îi iubea, nu pentru că ar fi, cum se zice, niște îngeri de nevinovăție, deoarece în raport cu dezvoltarea lor fizică au și ei poate defectele noastre. Dar felul cum se manifestă la ei aceste defecte are un ce gingaș în sine, ce armoniază cu juvenila lor fizionomie. Intr-o zi Liszt pe când avea să traverseze un bulevard la Paris, un mic savoyard care mătura p'azole îi ceru 5 parale. Liszt se căută în buzunar și în buzunar dă numai peste o piesă de 5 franci.

Cam perplex îl întrebă pe micul cerșetor... Liszt se să-i schimbe piesa. „Nu!” fu răspunsul însoțit de o inimă tristă, dar mă duc să fac mărunțiș pentru ea, și până atunci domnule fii bun și ține mătura mea”. Iată-l pe marele virtuos stând la un colți de bulevard cu mătura în mână. Liszt nu și dădu seama de situația sa comică, până ce câțiva trecători îl cunoscuseră. Dar marele artist bravă pe trecătorii ce se strinseră în jurul lui și așteptă până ce-i sosi micul savoyard cu moneda schimbată.

Intr-o zi Liszt fu invitat la o soarea de Tarul Nicolae I. În timpul când artistul interpreta o admirabilă operă, Nicolae I vorbja în gura mare cu o doamnă dela palat. Ofenzat de aceasta, deodată se opri. Tarul rămase surprins și se duse direct la Liszt, ca să-l întrebe de ce a întrerupt cântecul.

„Când împăratul vorbește, lumea trebuie să tacă” răspunse artistul.

Intr-o zi la un concert ce îl da în onoarea principesei Amalia Metternich, soția ilustrului ministru austriac, aceasta îl întrebă pe Liszt în fața salonului plin de lume: „Faci bune afaceri?”

„Numai bancherii și diplomați ifac bune afaceri!” răspunse el întepat.

Liszt n'avea nici o simpatie pentru parveniiți financiari. Mai ales nu putea suferi finanța ovrască. Intr-o seară se afla în familia unui bancher din Pesta. Un invitat îl lingusia pe bancher, numindu-l „Rotschild al Budapestei”. Cineva observă rîzînd: „Nu, el e Monte Christo al Budapestei”. „Ferească Dumnezeu” interveni maestrul, el e Muntele Sion de Budapesta.

Liszt nu putea suferi pe George Sand pentru că îi bătea cînie joc de nenorocirii ei amorozi. Despre ea zicea maestrul: „Madame Sand se joacă cu amantii săi (Frédéric Chopin, Alfred de Musset etc.) ca și cu fluturii. Când a pus mîna pe ei îi lipește cu gumă de un betişor și îi pune în cutia ei de colecție plină de flori aromatice și iarbă suculentă. Aceasta e perioada amorului. După aceea îi întapă îi trage pe ace și îi lasă

să bătăie și să dea dîni picioare până ce mor, aceasta e perioada despărțirii. După aceea îi zise că, îi umple și îi trece în muzeul romanelor sale.

x **Németh și Király.** croitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stoffe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Paradesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform model. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x **Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățămîntului iuridic, și de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

ECONOMIE.

Un lucru slab. Citim în „Tovărășia” La bancă „Corvineana” din Hunedoara s'a ținut o adunare generală extraordinară, în care s'a primit direcțiunea, alcătuită acum numai din Români. S'a ales director un bărbat de specialitate, d. Valer Beșan, până atunci prim-contabilul băncii și acum se îndălduia o muncă rodnică dar mai ales românească de de-antregul. Când colo ce să vezi: Direcțiunea băncii, în care sunt 4 preoți români, sub președintele dlui Petru Șinea, preot în Batiz, distins cu briu roșu în ședinta de Marti, a vîrît de nou cu străin în casă, încredințînd cu procesele băncii pe avocatul străin Dr. Strauss Árpád.

Să ne arate direcțiunea „Corvinei”, ori comitetul său de supraveghiere cu care împreună s'a ținut ședinta de Marti — o singură bancă ungarească, ce ar avea de avocat un Român!

Cui folosește, rușinoasa umilire?

POȘTA REDACȚIEI.

Copilul ab. 1513. Autorul frumoaselor poezii în proză este d. I. U. Soricu.

Poșta Administrației.

Vasiliu Onigaș, Monor. Ați plătit.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu, „Tribuna” institut tipografic, Nichin și m.

Leon Tolstoi.

142

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Nu, dacă ai ști cât de jignitor este!

— Nu, Natașo, nu e vina ta. Hai, sărută-mă.

Natașo ridică capul, o sărută pe prietina ei pe buze și și ascunse fața înlăcrămată la peptul ei.

— Nu pot spune nimic, nu pot spune nimic. Vina nu e a altora, ci numai a mea, dar e așa de jignitor! Ah! de ce nu se reîntoarce odată?

LXIV.

În seara aceea Maria Dimitrievna își conduse oaspetii la Operă.

Natașo ar fi vrut să nu se ducă, dar n'avea cum, căci Maria Dimitrievna luase bilete înadins pentru ele.

Stînd în trăsura alături de tatăl ei, și privind vag la lumina felinarelor prin geamurile înghețate, Natașo se simțea mai amoroasă și mai tristă ca oricînd și uitase încotro și cine călătorea. Roțile scîrțăiră pe zăpadă, trăsura lui Rostoff se înșiră lângă celelalte trăsuri înainte de a pătrunde pe peristilul teatrului.

Natașo și Sonia săriră cu vioiciune din trăsura, adunându-și fustele cu mîna. Contele descinse ajutat de trei valeți și cu toții intrară în culoarul lojelor, în mijlocul celorlalți spectatori și a vânzătorilor de afișe. Prin ușile închise ale lojelor se auzeau sunete de muzică.

— Natașo, așează-ți părul, făcu Sonia.

Portarul teatrului se strecură în grabă și cu politeță în fața tinerilor fete și deschise ușa lojei.

Muzica răsună mai lămurit; în loji se vedeau umerii goi ai damelor, iar diamantele scînteiau; parterul era plin de uniforme. O damă care intra tocmai în loja vecină, aruncă asupra Natașei o privire de invidie femeiască. Cortina nu se ridicase; se executa uvertura. Natașo intră în lojă netezindu-și rochia și urmată de Sonia, apoi sezu pe scaun și începu să privească lojele de peste drum.

Drăguțele fete cari îl însoțeau pe contele Rostoff și cari nu mai fuseseră văzute de mult, captivară atențiunea generală. Se cunoștea logodna prințului Andrei cu Natașo și toată lumea privea cu curiozitate obiectul preferat al unuia din cei candidați cei mai străluciți din Rusia.

Natașo se făcuse și mai frumoasă cît timp locuise la țară, toată lumea i-o spusese; în seara aceea, vibrînd de emoțiune, tînăra fată era cu osebire frumoasă. Ea izbea prin plinătatea vitală și prin grația ei și se deosebea de tot ce o înconjura. Ochii ei negri cercetau mulțimea fără a căuta pe nimeni, brațul ei gol se răzima de catifeaua lojei și cu mîna ei fină ea motolea programul, deschizându-l și închizându-l după ritmul uverturii.

— Ia priviți, ia priviți toca Anei Mikhailovna, zise contele.

Natașo privi în direcțiunea pe care i-o arăta tatăl ei, și o zări pe Iulia alături de mama ei, pe Iulia cu aerul radios și cu perle pe gâtul ei gras și roșu pe care Natașo îl știa plin de pudră. La spatele ei se deosebea capul frumos al lui Boris, peptănat cu îngrijire. Tînărul zâmbea, apropiindu-și urechea la gura Iuliei. Boris

privi pe furis înspre Rostoff și spuse ceva logodnicului.

— Vorbesc de sigur de noi, gîndi Natașo. Caută să calmeze gelozia logodnicei lui. Ah! dacă ar ști că de puțin îmi pasă de ei toți!

La spatele logodnicilor se vedea Ana Mikhailovna, într-o atitudine mîndră.

Apoi Natașo își plecă privirile spre parter.

În mijlocul sălii, cu spatele la ei se ținea Dolgohov, cu un mot enorm de păr pe frunte, încrețit cu ferul și într'un costum persian. El era ca acasă la el, știind foarte bine că toată lumea îl privea. Floarea tinereții elegante din Moscova îl înconjura și el era evident lezderul ei.

Contele, zămbind, o împinse încetîșor pe Sonia ca cotul ca să-i arate pe fostul ei adorator.

— Îl recunoști? Și de unde vine? îl întrebă el pe Șinșin. De mult n'a fost văzut pe aici.

— A fost în Caucaz, apoi a fugit de acolo și se spune că a devenit ministrul unui prințîșor persan. A asasinat pe fratele șahului și acum toate femeile din Moscova inebunesc după el. Numai de persanul Dolgohov vorbește.

În clipa aceea intră în loja vecină o damă înaltă, foarte frumoasă, cu un păr magnific și cu gâtul și brațele de o albeață și de o rotunjime admirabilă. Ea se așeză încet și după mișcări complicate ca să își aleagă locul, iar rochia-i de mătase grea fășăia.

Natașo admiră fără de vîe umerii, brațele și gâtul acela împodobit de un dublu colan de mîzgăritare; dama se întoarse și întîlnind privirea contelui îl salută și zâmbi. Era contesa Bezukhow, soția lui Pierre.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

KÉSCSABA —

Rákóczi-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«)

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Cluj—Kolozsvár.

Căminul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

domni și copii, albituri, cravate

și totfelul de articole. — Prețuri

solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

Se caută

un viier harnic

pepinieră de viță americană din România. Plată anuală: Lei 1400, casă de locuit, lemne, forojin necesar unei vaci cu lapte, un Hectar pământ pentru porumb și grâu. Doritori să se adreseze D-lui Alexandru Ionescu, Drăgășani, România.

Mandarea de concesie pentru birt și restaurant!

Cooperativa »Prăvălia Românească« din orașul balnear Vatra-Dornei arindează pe timp de trei ani începând cu 1 Decembrie a.c. concesiile de birt și restaurație într-un local corespunzător în centrul orașului în apropierea băilor sub condițiunile cari stau la dispoziția reflectanților în localul Prăvălia și se pot la dorință trimite prin poștă franco. —

Ofertele înscrise cu un testimoniu de moralitate și cu un vadiu de 500 cor. sânt se adresa în plic închis subsemnatului director până cel tirziu la 8 Noembrie 1911 5 ore p. m.

Vatra-Dornei la 25 Octomvrie 1911.

Director:

George Berențan.

În atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2—3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuice și a sligovițului. — Pruniul mei nu suferă de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu abur, în ALBA-ULIA. Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (Îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și vopsitorie chimică de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materiile de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Totfelul de blănării

precum: boauri, (muff), tocure de picioare, Jachete după croiul englez și francez, berletuile cu lână, totfelul de căciuli, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Puskás József,

blănar

Aiud-Nagyenyed.

Szentkirály-utca 80—82. sz.

Ghete

moderne, din piele trainică pentru domni, dame și copii, se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia lui

Eberstein Henrik,
Lugoj, (Edificiul Bazar.)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1910.

9 Octomvrie

ACTIV

171 111 390	121 503 390 Rezerva metalică aur	160 103 353
	49 608 000 » trate aur	61 958 000
321 539	Argint și diverse monete	
118 723 315	Portofoliu român și străin	
29 613 161	*) Impr. pe ef. publice	7 795 600
	» în cont curent	10 614 121
11 999 924	Efectele capitalului social	
14 720 535	Efectele fondului de rezervă	
3 052 121	» » amort. imob. și mașin. de imprim	
6 001 378	Imobile	
718 479	Mobilier și mașini de imprimerie	
620 714	Cheltuieli de administrație	
112 484 750	Depozite libere	
28 035 122	Conturi de valori	
52 513 129	Conturi curente.	
549 915 557		

PASIV

12 000 000	Capital	
28 455 942	Fond de rezervă	
4 278 430	Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. imprim.	
360 260 180	Bilete de bancă în circulație	
2 341 543	Profit și Pierdere	
1 357 332	Dobânzi și beneficii diverse	
112 484 750	Depozit de retras	
28 737 380	Conturi diverse, sold	
549 915 557		

Scomptul 5%

*) Dobânda 5 1/2%

1911.

1 Octomvrie 8 Octomvrie

222 213 070	222 061 353
287 124	265 504
182 947 484	184 612 791
20 056 917	18 409 721
11 999 611	11 999 611
17 725 577	17 725 577
4 233 121	4 233 121
6 049 897	6 050 067
744 595	745 828
573 365	588 887
115 516 422	115 542 222
26 303 528	24 111 554
52 411 951	57 546 183
661 062 662	663 892 419
12 000 000	12 000 000
30 541 614	30 541 614
4 585 508	4 585 508
464 775 870	465 921 830
2 446 952	2 446 952
1 189 364	1 305 114
115 516 422	115 542 222
30 006 932	31 549 179
661 062 662	663 892 419

Birou de informații !!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Invenție Nouă.

Invenție Nouă.

Moară de oțel

pentru întrebuințare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șase ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într-o mărime.

Prețul 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mănăst cu puterea ori cu mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmbătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboară, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onorabil public, că la cererea prețurilor marilor sau la orice cerere sau cumpărare să se provoace că abonatul firmei la cît în ziarul Tribuna din Arad.

**„ENGLISH HOUSE“
NOU ATELIER DE CROITORIE ENGLEZEASCĂ P DOMNI ÎN ARAD.**

Aduc la cunoștință mult on. public că în Arad, strada Deák Ferencz (Palatul »Crucea-Albă«) mi-am deschis

atelier de croitorie

englezească modern și corespunzător timpului prezent. Imi stă în putință a satisface cererile on. public prin un croi cu gust, prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile pe lângă serviciu prompt și conștiințios. — Cerând sprijinul mult on. public, — rămân cu profundă stimă:

Wertheim Jenő,

croitor pentru domni.

Réthy și Schreithofer

fabrică de cârnaț și mezeluri.

Instalațiuni electrice.

Déva, (Piața principală).

Recomandă carne proaspătă de vită, porc, vițel, oaie și miel, carne de porc afumată, cârnățarii, slănină și unsoare în gros și în detail. La dorință livrează unsoare topită în vase proprii. — Cumpărătorilor vechi dă scădere la preț. Serviciu prompt! — Cereți catalog!

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele aceleași.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treierat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate.

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini, motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez lucrări de minare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura general comercială.

Palmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 10

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

Palatul Habermann. (Nagyszeben)

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanță o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J.

Cluj — Kolozsvár,

Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plătire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl. Planele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efeptuiește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

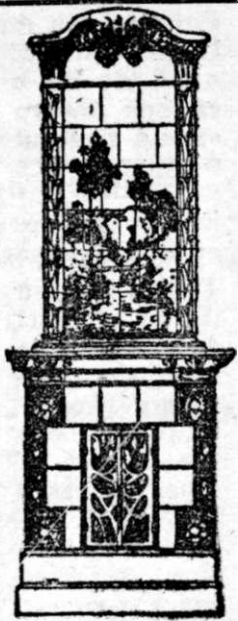
Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolosvár, Monostor-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinditate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

H. Süßmann, ciasornicar

Sibiu — Nagyszombat, Str. Cisnădiei 43.

Execută totfelul de reparaturi prompt, solid și ieftin. Mare depozit de ciasornice de nickel, oțel, argint precum și de pendule, deșteptătoare și ceasuri de păreți. — Pentru spriginul onorabilului public roagă

cu stimă

H. Süßmann,
ciasornicar.

Bumbera István,

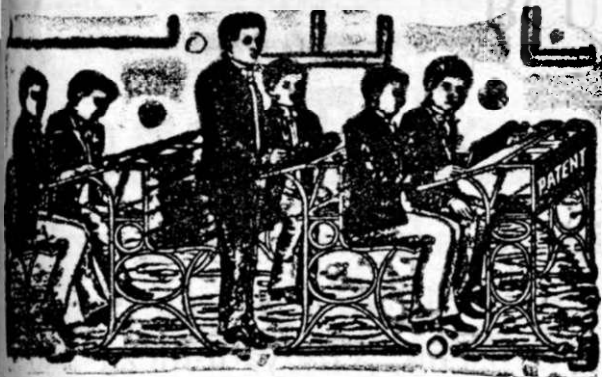
croitor civil și preoțesc,
croitorul preoțimel greco-cat.

Oradea-mare — Nagyvárád.

Edificiul Bazarului (partea spre teatru). Telefon 869.

Sezonul de toamnă și iarnă!

Au sosit stoffe moderne, englezești, scoțiene și indigene, calitatea cea mai bună. Costumele croială modernă, și lucrate cu mult șic. Prețuri moderate. Lucru cu mare atențiune. Singurul depozit de articole preoțești și bisericești.

Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
și mobilarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, șpitalelor și
vapoarelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lîf-
rează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Ioan Haag

tăietor de pile

Timișoara-Josefin, Fröbel-u. 48.

Recomandă ferarilor și comercianților
atelierul său de tăiat pile

bine aranjat, unde se pregătesc pile mici
și mari din oțel vărsat de prima calitate ș. a.

Primește spre scobire pile mici și mari
vechi și noi, pelângă prețuri ieftine.

Comandele se execută grabnic și prompt

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI
FRANCEZE cusute cu mână în
atelierul propriu precum și GHETE
GATA, format modern pentru băr-
bați, femei și copii. Galoși, ghete
comode și pentru gimnastică. Mare
magazin de gume renumite de Su-
livan pentru tocuri la ghete și creme
excelente. Ghete pentru picioare ne-
regulate și bolnave le pregătesc
după măsură. La comanda din pro-
vincie este destul a se trimite o
ghetă folosită. — Serviciu prompt.

Magazinul de blănărie și cojocărie

Dudás Sándor

Cluj — Kolozsvár,

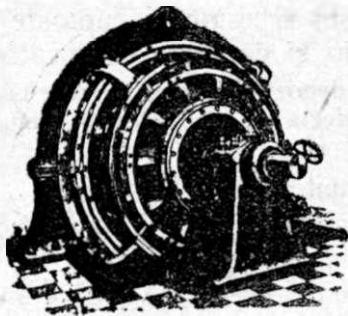
Strada Unio Nrul 12.

Pregătește totfelul de articoli aparținători
acestei branșe, în preț favorabil precum:
Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare,
lânării, cojoace pentru bărbați și femei,
după modele franceze și engleze, colilere,
manșoane, căciuli etc. după moda cea mai
nouă. Mare depozit de covoare de lână.

Reparator de motoare.

Execută conștientos orice reparaturi de generatoare, motoare, mașini dinamice etc.

Privinczky József,
SZEGED

Boldogasszony-sugárut 3. sz.

Cel mai mare atelier de pe șesul Ungariei.

EDUARD LEXEN,

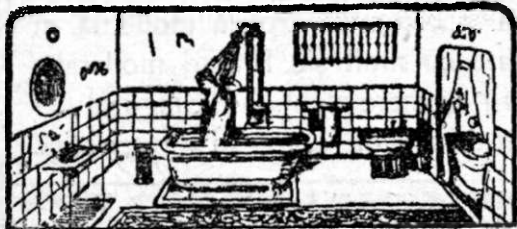
finichigiu și antepriză de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de finichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Nagy Sándor, sculptor,
Arad, Kossuth-utca Nr. 4.

În stabilimentul de piatrărie a lui Mairovitz.

Execută și reparaază

lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete după natură și fotografii, monumente mormântale, toffelul de produse ale industriei, apoi lucrări moderne sculptate pentru decorația zidurilor din teracotă, piatră, ghips, ciment și din alte materii pelângă prețurile cele mai ieftine și serviciu conștiințios. —

În 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a vâpsitorilor auritorilor și ustruitorilor diplomă. —

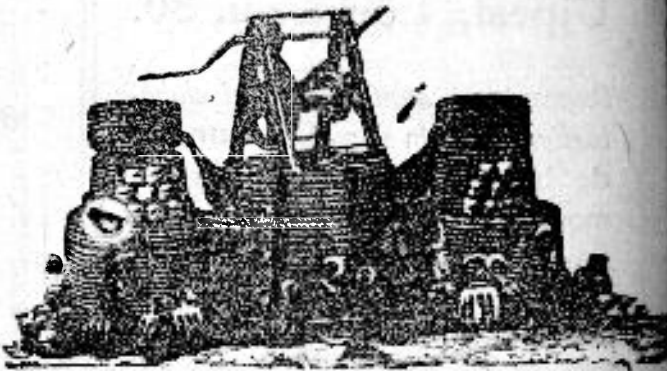
Taferner Antal

auritor de biserici și saloane
Versecz, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului auriș și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de brânză aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenia și orice lcoane bisericesti. La dorința pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provincă merg pe — — — speșele mele proprii. — — — Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

Funăria cea mai mare din **Joanovics János.** Tot felul Ungaria-sudică — este a lui funii de nepă, de fir, brâcli, legătoare. Așezare și scurtare de funii cânepă pentru transmisiuni. — **Lugoș (Lugos).** Atelier strada Făgetului No 77. — Magazin și birou: Piața Izabella.

Funării de cânepă, pentru uzinuri și economii: Funii pentru trăsuri (pentru fân), legătoare de snopi, funii pentru opritoare ștreanguri, hamașuri, mreje p. pescari, rețele pentru cai Torturi pentru țesături, brâuri de cânepă și de jută (pânză), bălătoare de cânepă, pânze (Pa. k) țesături, saci de cânepă, pânză și jută, pânze impenetrabile, sbiciuri, cergi și codoriști etc. etc. Serviciu prompt

Leitner Sándor

mechanic și electrotehnic

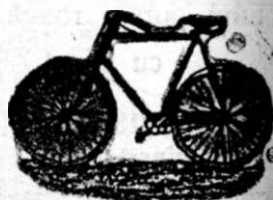
Cluj—Kolozsvár,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete,

mașini de cusut, gramafon și mașini de scris. — Primește ori-ce muncă de brânză, precum: introducerea soneriilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.

Cornel Tunner

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrásy-ut No 22.

și Timișoara-Josefin, Hunyadi-utca No 4.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

table de marmoră, statui,

etc., fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, livrează

— mai ieftin ca orice concurență. —

Recomandându-se on. public roagă cercetarea binevoitoarelor comande:

Cornel Tunner,

măiestru de sculptură în piatră.

Abonați și răspândiți

Tribuna Poporului

foaia țăranului român.